

כטיוילים

נובמבר 2004 < גיליון 81 [24 שקל] חינוך לחינוך מסע אחר

10

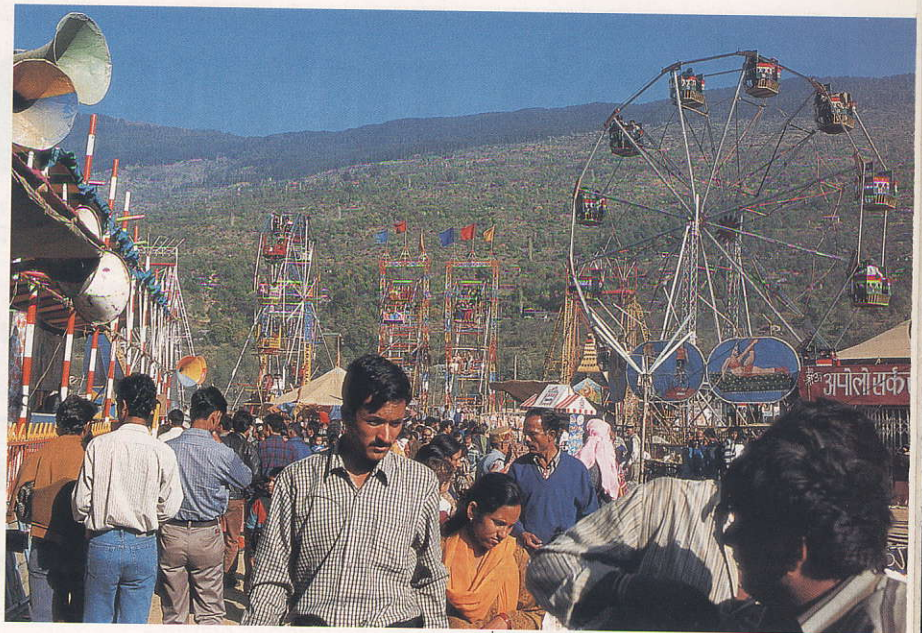
המקומות
המומלצים

- דלהי המקומות
- שלא כדאי להחמיץ
- דהרמסלה בודהיזם
- טיבטי ומסלולים בהימלאיה
- הגנגס רשיקש
- והרידוואר, הערים
- הקדושות שעל הנהר
- אמריצר מקדש הזהב
- עמק קולו הכפרים,
- היערות ופסטיבל דושרה

צפון הודו

הארץ המובטחת

עמק קולו

ריח של הימלאיה

המצוקים, הכפרים ויערות העד של עמק קולו משרים כי הגענו להימלאיה. באזור אפשר לחגוג בפסטיבל עם המקומיים ועם 400 אלם, לשוטט בין הכפרים ולהכיר את חיי היומיום

וואטי (Parvati). סביבה נשקפים רכסים ההולכים ונעשים גבוהים יותר ויותר ככל שמצפינים. תחתית המדרונות המעובדת עשויה טרסות צרות.

תושבי האזור שונים במראם מיתר ההודים: רובם בעלי עור כהה, אך תווי פניהם חדים ולחלקם עיניים אפורות בהירות. הגברים מתהדרים בכובע המקומי - מעין תרבוש

שיאו של פסטיבל דושרה מגיע

ביום העשירי והאחרון, כאשר האל

רגונאת נישא אל הנהר בידי עשרות

מאמינים נלהבים, כדי לצפות

בהצאת מדורה גדולה המסמלת

את רוואנה, מלך לנקה המובס

נמוך שבחלקו הקדמי קפל מבד ארוג צבעוני. באירועים חגיגיים נהוג לנעוץ פרח בקפל. פריט לבוש אחר שמקורו אינו ברור (אך נראה שמקור ההשפעה הוא בריטי) הוא אפודת הצמר חסרות השרוולים. שערן של הנשים עטוף

כתב וצילם: יותם יעקבסון

נסיעת לילה מייגעת מדלהי הסואנת אל הצפון. אני פוקח עיניים, מביט מבעד לחלון האוטובוס ורואה מצוקים טובלים בירק, דקלי בר וגדות נהר חוליות. נכנסנו אל תחומי הימלאיה. אנו נוסעים לאורך נהר ביאס (Beas) המנקז את עמק קולו (Kullu), הגדול בעמקי האזור. הביאס זורם לכיוון דרום-מזרח, יוצא אל המישורים הגדולים, ושם נמזגים מימיו לנהר אינדוס (Indus). אנחנו נוסעים בכיוון ההפוך - צפונה אל תוככי ההרים.

האוטובוס עובר את העיר מנדי (Mandi) וממשיך צפונה עוד כחמישים קילומטר לאורך הנהר, על כביש צר המתפתל מעל למים גועשים. בעונת המונסון הגשומה קורה לעתים שהכביש נחסם בשל מפולות והצפות. על שדה הראייה המוגבל של הנהג ניתן ללמוד מהתדירות שבה הוא צופר.

הנוף הדרמטי משתנה בקרבת העיר בהונטר (Bhuntar), שם העמק מתרחב. באזור פזורים כפרים, וחלקות מעובדות תופסות את מקומה של צמחיית הבר. במקומות הגבוהים יותר, התלולים והנגישים פחות, אין שדות מעובדים: שם מכוסים המדרונות בשמיכה צפופה ירוקה-כהה של יערות עד מחטניים (במקום הזוכה לכמות משקעים שנתית של יותר מארבעה מטרים בשנה, אין פלא שהכל מוריק). העיר בהונטר נמצאת במפגש העמקים קולו ופר-

מימין לשמאל:
פסטיבל דושרה בקולו. בצד הטקסים הדתיים מתקיימים בעיירה גם יריד, לונה פארק, מופעי רחוב והצגות בתיאטרון פתוח

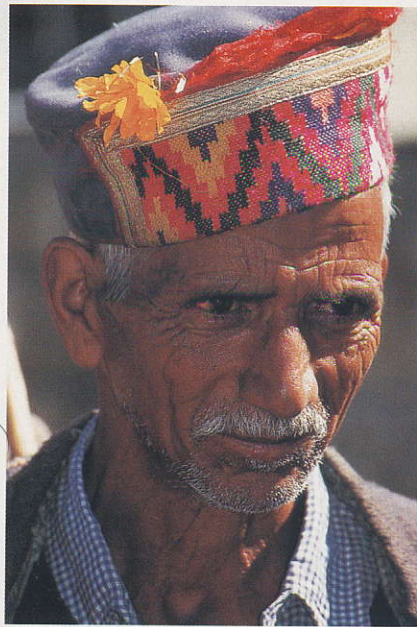
נשים כובסות במנאלי

הגברים המקומיים מתהדרים בכובע שנראה כתרבוש, ובחלקו הקדמי קפל מבד ארוג צבעוני. באירועים חגיגיים נהוג לנעוץ פרח בקפל

מנאלי. הבנייה האופיינית לאזור כוללת קומה ראשונה מאבן המשמשת מחסן ומכלאת חורף לבהמות. הקומות העליונות, הבנויות מקורות עץ ומאבן, משמשות למגורים

בעמוד משמאל למטה: נגן באחת המשלחות הדתיות בפסטיבל דושרה

מדריך מהיר לאתרים המוזכרים בכתבה

הגעה

לעמק קולו אפשר להגיע באוטובוס מדלהי ומצ'נדיגר (Chandigarh). אוטובוסים יוצאים מדלהי מסוכנויות נסיעות בקונאט פלייס (Connaught Place) ובפהאר גנג' (Pahar Ganj) ומתחנת האוטובוסים המרכזית. משך הנסיעה למנאלי הוא כ-16 שעות. טיסות מגיעות מדלהי לבהונטר, ומשם אפשר להמשיך בתחבורה ציבורית או פרטית לכל מקום בעמק.

עונה מומלצת

בסתיו (ספטמבר-אוקטובר) מזג האוויר נעים והראות טובה, שכן האוויר צלול לאחר שנשטף בגשמי המונסון. באביב (אפריל-יוני) מזג האוויר נעים ויש פריחה בקיץ גשום, הראות לקויה, הדרכים נחסמות לעתים מהצפות וממפולות, והשבילים התלולים בוציים, חלקים ומסוכנים להליכה. בחורף קר ומושלג, ולכן קשה לצאת לטרק, אך אתרי הסקי פתוחים.

המשך בעמוד הבא

פארק, מופעי רחוב והצגות בתיאטרון פתוח. המבקרים באזור יוכלו לראות את היחסים האינטימיים שבין האלים המקומיים למאמינים, הכוללים את האכלת צלם האל, הלבשתו בבגדים בהתאם לעונות ולאירועים, כיסויו וכיבויו אורות עם הליכתו לישון, ולעתים גם לוקי חים אותו לבקר אצל חברים בכפר אחר. אבל נאה דורש ונאה מקיים: כאשר אל אינו ממלא את ייעודו, המאמינים יכולים להרוס את צלמו ולהזמין אל אחר תחתיו.

נגר: גלריה רוסית בכפר הודי

על הגדה המזרחית של נהר ביאס, בין קולו למנאלי שמצפון, נמצא הכפר נגר (Naggar). מבתי הבנויים במדרון נשקף נוף יפה ורוגע. במקום יש כמה מקדשים עתיים קים, וכדאי לבקר במקדש גורי שנקר (Gauri Shankar), שהוקם לפני כאלף שנה ומקדש לאל שיווא. בשיטוט בין בתי הכפר, הבנויים מחומרים מקומיים בלבד, רואים את הבנייה האופיינית לאזור: הקומה הראשונה בנויה קירות אבן עבים (כדי שיוכלו לשאת את שאר הבניין ולא יירקבו). היא אטומה לחלוטין ומשמשת מחסן ומכלאת חורף לבהמות. דרכה עולים אל הנדבכים העליונים הבנויים קורות עץ, לעתים בשילוב שורות אבנים, והם משמשים למגורים. החלונות קטנים, אך על אפולית הבית מפצות מרפסות מקורות, שלעתים מעטרים אותן תגליפי עץ יפים. הגגות משופעים, לאפשר את גלישת השלג מהם, ועשויים לוחות צפחה. בסוף הקיץ שוטחים הכפריים על גגות הצפחה קלחי תירס לייבוש, וכתמי הצהוב נראים למרחוק. טיול בנגר מאפשר כמובן להכיר את חיי היומיום: כפריים העוסקים במלאכות ליקוט של חומרי בערה, זריעה, קציר וגיוזם ובעבודות בית כמו כביסה ובישול. אבל בין כל אלה יש גם הפתעות, למשל גלריה של צייר רוסי בשם ניקולס רוריך, שהתגורר שנים

במטפחת. בניגוד לאזורים אחרים, כאן בהרים אין כל זכר לבדי הסארי הדקים, ואת מקומם תופסים שאלים עבים מצמר. את אפן של הנשים מעטר נזם (או שני נזמים אצל נשים נשואות), ובאזוניה שפע עגילי חישוק.

קולו: השבח לאל

קולו, היישוב הגדול באזור, משמש מרכז מסחרי ודתי. מדי סתיו מתקבצים בעיר המונים מבני האזור כדי לחגוג כאן את פסטיבל דושרה (Dussehra) שנמשך עשרה ימים. החגיגה מסמלת את נצחונן של ראמה (אחת מההתגלמות ויות של האל וישנו) על רוואנה, מלך השדים של לנקה, אשר חטף את סיתה, אשתו של ראמה. החגיגה מתקיימת בכל הודו, אלא שכאן היא זוכה לביטוי ייחודי. הסיבה לכך היא שבאזור זה של ההימלאיה התקיימה דת הררית מקומית, ולכל כפר היה אל האחראי על השלום ועל רווחת תושביו. כשחדר לאזור הפנתיאון ההינדואי המוכר, הוא לא ביטל את מקומם של האלים המקומיים, אלא השתלב בהם. כיום מקובל כי רגונאת, גדול אלי האזור ופטרונה של העיר קולו, אינו אלא גלגול של האל ראמה – וכך נעשתה חגיגת הדושרה לכפולה ומרשימה במיוחד.

בעת הדושרה נישאים יותר מ-400 אלי האזור ממערב נות הקבע שלהם אל קולו, מקום מושבו של רגונאת, האל הראשי. הם משתכנים עם משלחותיהם בעיר אוהלים ענקית בחלקה פנויה בקולו, ובאוהל המרכזי שוכן האל רגונאת. שיא החגיגה מגיע ביום העשירי והאחרון, כאשר רגונאת נישא אל הנהר על גבי מרכבה הנגררת בידי עשרות מאמינים נלהבים, ושם הוא צופה בהצתת מדורה גדולה המסמלת את רוואנה.

האירוע החגיגי נחתם בהקרבת בהמות להאדימָה, האלה חובבת הדם ופטרונתה של העיירה מנאלי (Manali). בצד הטקסים הדתיים מתקיימים בעיירה גם יריד גדול, לונה

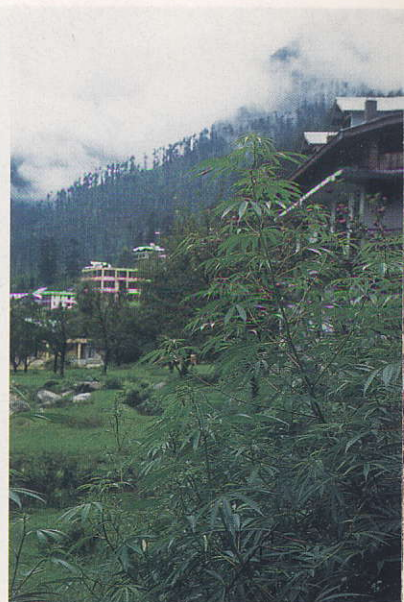

מנאלי. שיטוט בין בתי הכפריים מאפשר להכיר את חיי היומיום

אחד האלים שהובאו אל קולו בפסטיבל דושרה

צמח המריחואנה (המכונה בהודו גנג'ה) גדל במנאלי כצמח בר

במנאלי, המארגנות עסקות חבילה שכוללות פרדות, מדריך, סבל ואפילו טבח. בכל מקרה, הימנעו מלצאת לטרק באזור זה לבדכם, ומוטב לצאת אך ורק בקבוצה מאורגנת (ראו במדריך המהיר מימין).

בעמק פרוואטי יש עוד כמה נקודות מעניינות: מעבר רשול (Rashol) המצטיין בנופים מופלאים, והעיירה קסול (Kasol) הבנויה לרגליו. עד לפני כמה שנים היתה קסול מקום שליו, אך לאחרונה היא נעשתה מעין מנאלי שנייה, ובכל הנוגע למספר התרמילאים ולהתנהגות מכוערת –

בקולו אפשר לחזות מקרוב ביחסים

האינטימיים שבין האלים והמאמינים.

התושבים מאכילים את האל,

מלבישים אותו ומטיילים איתו,

אך אם לא ימלא את ייעודו, הם יכולים

להרוס את צלמו ולהזמין אחר תחתיו

היא מתחרה בה על הבכורה. מומלץ שלא לשהות במקום אלא לשם לינה. מקומות מומלצים נוספים הם העיירה מניקרן (Manikaran), שבה מעיינות חמים ומקדשים הינ-דואיים וסיקהיים, והמעייין החם קהיר גנגא (Khir Ganga) שבמעלה העמק. אגב, פירושה של המלה "קהיר" הוא פודינג אורז מתוק, ממש כמו הטעם שנותר מהטיול באזור. ©

יותם יעקבסון – כותב ומצלם. מדריך טיולים בישראל, במרכז אסיה והקוקו, בדרום-מזרח אסיה, ומתמחה בהודו

רבות בכפר זה. ניקולס ואשתו מריה נשבו ביפי הנוף ובעור-צמתן הרוחנית של התורות המקומיות, והחליטו להעתיק את מקום מגוריהם לנגר. בזמן שהוא צייר, היא כתבה על פילוסופיה מערבית ומזרחית, בודהיזם ועוד. בגלריה מוצגות יצירותיו המתארות בעיקר את ההרים הנישאים במלוא הדרם.

מנאלי: עמק איזראל

מנאלי זכתה להילה לראשונה בזמן שלטון הבריטים, בשל האקלים הנוח שלה שהפך אותה למקום מפלט עבור בני המערב היראים את החום המהביל שבמישורים. העיירה בנויה על גדת המערבית של נהר ביאס, וערוץ מים שוצף מחלק אותה לשניים: אזור ישן ואזור חדש. בחלק החדש של העיירה יש מלונות מודרניים, חנויות ורובע של פליטים טיבטים (הכולל שוק). בחלק הישן מתקיימים חיים כפריים אותנטיים בצד המוני תרמילאים, בהם לא מעט ישראלים, המתאכסנים בבתי הארחה זולים. מנאלי מוכרת כאחד ממרכזי הילולות הסמים הגדולים בהודו. צמח המריחואנה, המכונה בהודו גנג'ה, גדל כאן כצמח בר. יודעי דבר מספרים שהצ'ארס (charas, החשיש ההודי) המיוצר באזור, ובפרט בכפר מלאנה (Malana), הוא מהמשובחים בעולם, והאזור רוחש סוחרי סמים. הרשות למלחמה בסמים בישראל החליטה להשיב מלחמה שערה, ופתחה במנאלי מרכז סיוע חדש.

במנאלי, הטובלת בירק ובשפעת מים זורמים, תוכלו לבקר במקדש האלה האדימבה, פטרונית העיר, או לצאת מהעיר להליכה קצרה בין מטעי תפוחים אל כפרים סמוך כים ואל מפלי מים עצומים. אפשר לצאת גם לנסיעות ממושכות יותר, למשל אל מקורות נהר ביאס (אתר מצנחי רחיפה ובחורף גם אתר סקי) או אל מעבר ההרים רוט-האנג (Rothang), שממנו נשקפים יער עד מסתורי, פסגות גבוהות ומושלגות ולעתים גם עופות דורסים. לטרק רגלי של כמה ימים אפשר לצאת באמצעות סוכנויות נסיעות

המשך מהעמוד הקודם

לינה

מלונות ברמות שונות יש בקולו, מנאלי, בהונטר, מניקרן וסמוך למקורות נהר ביאס. מלונות מיוחדים בארמונות עתיקים יש במנדי ובנגר. כדי לשהות בקולו בזמן פסטיבל דושרה יש להזמין מקומות לינה מראש (אפשר להזמין מישראל).

אזהרות

- **סמים:** צ'ארס, בהאנג, פטריות הזיה ואחרים) אמנם נפוצים באזור, אך יש לזכור שאינם חוקיים בהודו, והחזקתם או שימוש בהם יכול להביא למאסר.
- **טיול לבד:** פני השטח התלולים והמחליקים עלולים לסכן את מי שמטייל לבדו.

עם התגברות הסחר בסמים באזור גבר הצורך בהשגת דרכונים זרים לשם זהויותיהם הבדויות של הבלדרים. על רקע זה אירעו כמה מעשי רצח של תיירים שטיילו בגפם. לכן מומלץ לטייל בעמקים קולו ופרוואטי בטיול מאורגן דרך אחת מסוכנויות הנסיעות הרבות שנמצאות במנאלי או בקולו. כמו כן, יש להימנע מהליכה לבד ברחובות צדדיים ושקטים בלילה.